

- א. טומאת נבלות קיימת בכל בהמה וחיה. בהמה טמאה, אף כשנשחטה מטמאה טומאת נבלות (ולא לה תטמאו כל הנגע בהם במתם יטמא – אעפ"י שהם שחוטים. רש"י עפ"י תורת כהנים).
- ב. חלב בהמה טהורה אינו מטמא טומאת נבלות (וחלב נבלה... יעשה לכל מלאכה), אף בבהמה האסורה בהנאה כגון שור הנסקל (כל חלב...).
- וכבר תמחו על דברי המאירי בסנהדרין קיב והגרעק"א בב"ק מא. ע' בשו"ת אחיעזר ח"ג נא, ב ובשו"ת בית זבול ח"א יתו.
- ואולם חלב בהמה טמאה, וכן חלב חיה בין טמאה בין טהורה – מטמא טומאת נבלות (שלא טיהר הכתוב אלא חלב בהמה טהורה, שנאמר טרפה – יצאה הטמאה שאין במינה טרפה; ואכל לא תאכלהו – מי שחלבה אסור ובשרה מותר, יצאה טמאה שחלבה ובשרה מותר).
- ג. כאמור לעיל, רבי מאיר טיהר נבילת עוף טריפה של מוקדשין ע"י מליקה. ורבי יהודה ורבי יוסי מטמאים. ונחלקו רבי יוחנן ורבי אלעזר האם טיהר ר' מאיר אפילו בבעלי מומין או רק בתמימים הראויים למזבח. ולדעת ר' אלעזר המטהר אפילו בבע"מ, הוא הדין באווזים ותרנגולים שמלקם.
- ד. עגלה ערופה לאחר עריפתה אינה מטמאה טומאת נבלות ('כפרה' כתובה בה, כקדשים). הוא הדין לשעיר המשלח אחר דחייתו מן הצוק – אינו מטמא מאותו הטעם, וכולם נלמדו ממליקה (עפ"י אחיעזר ח"ב ז, ג וח"ג נא, ב. וע"ע הר צבי כאן; אבי עזרי שאה"ט (תנינא) ב, ז).
- ה. עגלה ערופה שנשחטה – אין בה טומאת נבלות (שאינן לך שחוטת בהמה טהורה שאינה מטמאה, ואעפ"י שאין שחיתתה מתירה). מתה מעצמה – בשרה טמא וחלבה טהור, כשאר בהמות (כל חלב – לרבות בהמה האסורה בהנאה, כנ"ל).
- ו. ערף עז במקום העגלה; רבי ירמיה נסתפק בדבר לדעת ר' אלעזר, שמא כשם שמהר באווזים ותרנגולים שנמלקו, שדינם כתורים ובני יונה, כך עז דומה לעגלה, או שמא כיון שהיא מין שונה ממנה, מטמאה. ערף בהמה גסה – משמע ברש"י ובתוס' שטהורה לרבי אלעזר, לפי שהיא מינה של העגלה.
- ז. אין העוף מטמא בבית הבליעה אלא כשיעור איסור אכילתו; כזית בכדי אכילת פרס (נבלה... לא יאכל. כן אמרו בדעת ר"מ, ואפשר שרבי יהודה ג"כ מודה לדרשה זו אעפ"י שאין המלה מיותרת לדעתו. תוס'). [וכן בהמה מטמאה בכזית. ואבר שלם – אין לו שיעור לטומאה (עפ"י מעילה טו)].

פרק שמיני; דף עא

ק"ב. מה דינן של התערובות דלהלן:

- א. איסורי הנאה שדינם במיתה, שנתערבו בזבחים כשרים (וכן נתערבו בחולין המותרים).
- ב. איסורי הקרבה לגבוה, שנתערבו בזבחים.

ג. בעלי חיים חולין תמימים, שנתערבו בזבחים.

ד. זבחים שנתערבו אלו באלו.

א. איסורי הנאה וכל בעלי חיים שדינם במיתה כגון חטאות המתות או שור הנסקל, שנתערבו בזבחים, אפילו אחד שנתערב בריבוא – כולם ימותו ואינם בטלים ברוב. ואין אומרים לפורם אנה ואנה ונדונם ב'כל דפריש מרובא פריש' – גזרה שמא יקח מן הקבוע (ע' להלן עג).

לדעת התוס', הוא הדין לאיסורי הנאה שנתערבו בבהמות חולין מותרות – הכל אסור. ודחו דעת רבנו תם שבאלו לא לגזור לאסור כבקדשים, ואפשר להפרישם ולדונם ב'כל דפריש'.

ב. איסורי מזבח שנתערבו בזבחים כשרים – הכל נאסר, ואפילו אחד בריבוא, כנ"ל. אלא ירעו עד שיסתאבו, ולאחר שנפל בהם מום יפדה את הזבחים שבתערובת לפי דמי היפה שבהם (שמא היפה הוא זבח), ויצאו הבהמות לחולין בפדיון. ובדמי הפדיון יביא קרבן מאותו המין שנתערב.

מבואר במשנה שהוא הדין לתערובת של טריפה בזבחים. והתוס' צדדו שמא לדעת האומר אין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים אי אפשר לפדות, שהרי הטריפה אסורה באכילה לישראל. או שמא כיון שאין אסורים אלא מחמת תערובת הטריפה, אבל הם בעצמם ראויים לאכילה – מותר לפדות. [ולפי צד זה, אף בתערובת אחד באחד האסורה מהתורה יש להתיר. כן כתב בספר מנחת חינוך תמא, ב].

ג. חולין תמימין שנתערבו בזבחים – יימכרו החולין לצרכי אותו מין קרבן שנתערבו בו, ונמצאו כולם קדשים של מין אחד. והיות ואין ידוע מי הוא הבעלים של כל קרבן, ייקרב כל אחד לשם מי שהוא בעליו (עפ"י רש"י. והתוס' פרשו שייקרב בסתמא דוקא, וסתמו – לשמו).

ד. זבחים שנתערבו אלו באלו; אם היו כולם מאותו המין [וכן עולה ותמורתה שנתערבו, שדינם שוה. כדלהלן פא:] – ייקרבו לשם מי שהוא (כלומר בסתמא, כדלעיל. תוס'). ומבואר להלן (עה) שזה דוקא בקרבנות שאינם טעונים סמיכה, אבל בטעונים סמיכה, הרי אין ידוע מי הבעלים כדי שיסמכו. היו הזבחים ממינים שונים, שהקטרתו של זה שונה משל זה, כגון עולה ושלמים – ירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה, ובדמי היפה שבהן ממין האחר, ויפסיד המותר מביתו. זבחים שנתערבו בככור או במעשר בהמה, שאין בהם פדיה – ירעו עד שיסתאבו וכשנפל בהם מום יפדה את הזבח שיש לו פדיון, נמצא עתה חולין מעורב בככור או מעשר בעל מום, ונאכלים שניהם כקדושת בכור, [אינם נשחטים או נמכרים באטליו ואינם נשקלים בליטרא, וכדלהלן].

זבחים ממינים שונים שנתערבו, אעפ"י שאינם ראויים להיקרב כמות שהם כאמור, אפשר שאותם שבדיעבד אם הקריבום כשרים, [כגון אשם ושלמים שהאיסור הוא משום שממעט זמן אכילתם וכד'], אם הקריבם בחוץ חייב. וצריך עיון. ואולם חטאת שנתערבה בחולין שאי אפשר להביאה בספק ולהתנות עליה בנדבה, נחשבת 'אינה ראויה לאהל מועד' ופטורים עליה בחוץ (עפ"י מנחת חינוך קפו, יא).

דפים עב – עג

קיג. האם יש ביטול לדבר חשוב שנתערב?